

Sygn. akt IV KK 88/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)
SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)
SSN Przemysław Kalinowski

Protokolant Danuta Bratkrajc

w sprawie **K. K.**

w przedmiocie wydania wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 14 maja 2020 r. w trybie art. 535 § 5 k.p.k., kasacji Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanej od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 28 marca 2019 r., sygn. akt VII Ka (...), zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w B. z dnia 2 października 2018 r., III K (...),

1. uchyła zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w B. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

2. obciąża Skarb Państwa wydatkami postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w B., w ramach postępowania o sygn. III K (...), badał przesłanki do wydania wyroku łącznego wobec K. K., która została skazana niżej

wskazanymi prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w B. z dnia 24 maja 2016 r., sygn. akt III K (...), za popełnienie przestępstwa kwalifikowanego z art. 278 § 1 k.k., za co na podstawie art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 37a k.k. w zw. z art. 34 § 1 k.k., art. 34 § 1a pkt 1 k.k. oraz art. 35 § 1 k.k. wymierzono jej karę 2 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 25 godzin miesięcznie, która nie została wykonana, a nadto na mocy art. 46 § 1 k.k. Sąd zobowiązał skazaną do naprawienia w całości szkody wyrządzonej przestępstwem, zaś na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet kary ograniczenia wolności zaliczono skazanej okres rzeczywistego pozbawienia wolności;
1. Sądu Rejonowego w M. z dnia 17 października 2016 r., sygn. akt II K (...), za popełnienie przestępstwa kwalifikowanego z art. 278 § 3 k.k., za co na podstawie tego przepisu wymierzono jej karę 4 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 2 lat, który to wyrok został na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w M. z dnia 17 sierpnia 2018 r. zmieniony w ten sposób, iż uznano, że czyn będący przedmiotem osądu stanowił wykroczenie z uwagi na wartość skradzionych rzeczy;
2. Sądu Rejonowego w B. z dnia 19 października 2016 r., sygn. akt IX K (...), za popełnienie przestępstwa kwalifikowanego z art. 278 § 1 k.k., za co na podstawie art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 37a k.k. i art. 34 § 1 k.k., art. 34 § 1a pkt 1 k.k., art. 35 § 1 k.k. wymierzono jej karę 1 roku ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie, która nie została wykonana w całości, a nadto na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzeczono wobec skazanej obowiązek naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody;
1. Sądu Rejonowego w B. z dnia 19 grudnia 2016 r., sygn. akt III K (...), za popełnienie przestępstwa kwalifikowanego z art. 233 § 1 k.k., za co na podstawie art. 233 § 1 k.k. w zw. z art. 37a k.k. wymierzono jej karę 6 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin miesięcznie, którą wykonano w całości dnia 16 listopada 2017 r.;

2. Sądu Rejonowego w B. z dnia 20 grudnia 2016 r., sygn. akt III K (...), za popełnienie przestępstwa kwalifikowanego z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., za co na podstawie art. 278 § 1 k.k. wymierzono jej karę 3 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 2 lat, zamienioną na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na obowiązku wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin miesięcznie, która nie została wykonana oraz karę grzywny w wysokości 40 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na 10 zł, która została wykonana w dniu 25 października 2017 r.;
1. Sądu Rejonowego w B. z dnia 13 września 2017 r., sygn. akt IX K (...), za popełnienie przestępstwa kwalifikowanego z art. 278 § 1 k.k., za co na podstawie art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 37a k.k. wymierzono jej karę 5 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin miesięcznie, która została wykonana oraz na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązano skazaną do naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody;
2. Sądu Rejonowego w C. z dnia 8 czerwca 2017 r., sygn. akt II K (...), za popełnienie przestępstwa kwalifikowanego z art. 278 § 3 k.k., za co na podstawie tego przepisu w zw. z art. 34 § 1a pkt 1 k.k. i art. 35 § 1 k.k. Sąd wymierzył jej karę 8 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie, która nie została wykonana, a nadto na podstawie art. 46 § 1 k.k. skazana została zobowiązana do solidarnego naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody, zaś na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary ograniczenia wolności zaliczono okres jej rzeczywistego pozbawienia wolności, w dniu 11 października 2016 r.;
1. Sądu Rejonowego w B. z dnia 14 września 2017 r., sygn. akt III K (...), za popełnienie przestępstwa kwalifikowanego z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., za co na podstawie art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 37b k.k. i art. 34 § 1 k.k., art. 34 § 1a pkt 1 k.k. i art. 35 § 1 k.k. wymierzono jej karę 1 miesiąca pozbawienia wolności, która została wykonana w dniu 20 maja 2018 r. w systemie dozoru elektronicznego oraz karę 4 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą

na obowiązku wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie, która nie została wykonana.

Sąd Rejonowy w B. w dniu 2 października 2018 r. wydał wobec K. K. wyrok łączny o sygn. II K (...), mocą którego na podstawie art. 569 § 1 k.p.k. i art. 85 § 1 i 2 k.k., art. 86 § 1 i 3 k.k. oraz art. 87 § 1 i 2 k.k. połączył węzłem kary łącznej kary orzeczone wyrokami wskazanymi w punktach 1,3,5,7,8 wymierzając wymienionej w ich miejsce karę łączną 2 lat ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym oraz karę łączną 1 miesiąca pozbawienia wolności. Na poczet kary łącznej pozbawienia wolności zaliczono skazanej okres odbytej kary pozbawienia wolności w sprawie III K (...) Sądu Rejonowego w B. i uznano ją za wykonaną w całości, zaś na poczet orzeczonej kary łącznej ograniczenia wolności zaliczono okres wykonanej kary ograniczenia wolności w sprawie o sygn. IX K (...) Sądu Rejonowego w B. w wysokości 5 miesięcy, tj. od dnia 1 maja 2018 r. do 1 października 2018 r. Nadto pozostałe orzeczenia zawarte w połączonych wyrokach pozostawiono do odrębnego wykonania. Na mocy art. 572 k.p.k. w zw. z art. 85 § 2 k.k. Sąd umorzył wobec K. K. postępowanie o wydanie wyroku łącznego co do wyroków opisanych w punktach 2, 4 i 6. Nadto Sąd zwolnił skazaną od ponoszenia kosztów sądowych.

W wyroku tym, w jego części wstępnej, Sąd opisał podlegające ocenie w toku przedmiotowego postępowania orzeczenia i jednocześnie określił, które z nich zostały wykonane. Sąd meriti wskazał, jednak niezgodnie ze stanem faktycznym, iż wyrok Sądu Rejonowego w C. z dnia 8 czerwca 2017 r., sygn. akt II K (...) został wykonany i błędnie wskazał, iż wyrok ten wydał Sąd Rejonowy w B. . Następnie postanowieniem z dnia 24 października 2018 r. Sąd Rejonowy w B. sprostował oczywistą omyłkę pisarską, polegającą na błędnym wskazaniu w części wstępnej wyroku, iż podlegający połączeniu wyrok Sądu Rejonowego w C. z dnia 8 czerwca 2017 r., sygn. akt III K (...) został wydany przez Sąd Rejonowy w B.

Apelację od przedmiotowego wyroku wniósł prokurator Prokuratury Rejonowej w B. zarzucając obrazę prawa materialnego, tj. art. 85 § 2 k.k., polegającą na błędnym objęciu węzłem kary łącznej kary 8 miesięcy ograniczenia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w C. z dnia 8 czerwca 2017 r.,

sygn. akt II K (...), bowiem kara ta nie mogła podlegać połączeniu, gdyż została już wykonana. Prokurator składający apelację wniosek taki wyprowadził z informacji znajdującej się w części wstępnej wyroku łącznego Sądu Rejonowego w B. z dnia 2 października 2018 r., sygn. akt III K (...). Autor przedmiotowego środka odwoławczego wniósł zarazem o zmianę zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania w odniesieniu do kary ograniczenia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w C. z dnia 8 czerwca 2017 r., sygn. akt II K (...) oraz orzeczenie kary łącznej ograniczenia wolności w wymiarze 2 lat.

Sąd Okręgowy w B. , uwzględniając zarzut apelacyjny, wyrokiem z dnia 28 marca 2019 r., sygn. akt VII Ka (...), zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że wymiar orzeczonej w pkt I łącznej kary ograniczenia wolności obniżył do jednego roku i 8 miesięcy , a z podstawy wymiaru kary łącznej wyeliminował karę orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w C. z dnia 8 czerwca 2017 r., sygn. akt III K (...) i w tym zakresie postępowanie umorzył. W pozostałej części wyrok Sądu I instancji utrzymał w mocy. Nadto zwolnił skazaną od ponoszenia kosztów sądowych związanych z postępowaniem odwoławczym.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego w B. , w całości na niekorzyść K. K. , na podstawie art. 521 k.p.k. wniósł Prokurator Generalny. W kasacji podniósł zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia przepisów prawa procesowego, tj. art. 366 § 1 k.p.k. i art. 410 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k., polegające na zaniechaniu wyjaśnienia w toku postępowania odwoławczego, zainicjowanego apelacją prokuratora, wszystkich okoliczności istotnych dla stwierdzenia wykonania przez K. K. kary 8 miesięcy ograniczenia wolności, orzeczonej wobec niej wyrokiem Sądu Rejonowego w C. z dnia 8 czerwca 2017 r., sygn. akt III K (...), jak również zaniechaniu wzięcia pod uwagę okoliczności wynikających w tej mierze z materiału zgromadzonego w aktach sprawy, w wyniku czego doszło do niezasadnego uwzględnienia podniesionego w tejże apelacji zarzutu oraz - z rażącym naruszeniem prawa materialnego, tj. art. 85 § 1 i 2 k.k., a w konsekwencji także procesowego - tj. art. 572 k.p.k. - wyeliminowania wskazanej kary z węzła kary łącznej ograniczenia wolności, orzeczonej wyrokiem Sądu I instancji, mimo iż w czasie orzekania przez Sąd odwoławczy nie została ona wykonana i niesłusznego umorzenia postępowania w odniesieniu do przedmiotowej

jednostkowej kary ograniczenia wolności. Na tej podstawie skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego niniejszą kasacją wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w B. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna i jako taka zasługuje na uwzględnienie w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zgodnie z aktualnie obowiązującym brzmieniem przepisu art. 85 § 1 k.k., jeżeli sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw i wymierzono za nie kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu, sąd orzeka karę łączną. W myśl zaś § 2 przywołanego artykułu podstawą orzeczenia kary łącznej są wymierzone i podlegające wykonaniu, z zastrzeżeniem art. 89, w całości lub w części kary lub kary łączne za przestępstwa, o których mowa w § 1.

Przenosząc powyższe na grunt sprawy Sądu Rejonowego w B. , sygn. akt III K (...), wskazać należy, iż Sąd odwoławczy, w ramach kontroli instancyjnej wyroku Sądu I instancji nie dokonał prawidłowej weryfikacji występowania przesłanek do połączenia węzłem kary łącznej kar orzeczonych wyrokami, jakie zapadły w stosunku do K. K., w efekcie czego niesłusznie uwzględnił zarzut apelacyjny i niezasadnie umorzył postępowanie w zakresie objęcia wyrokiem łącznym kary orzeczonej przez Sąd Rejonowy w C. wyrokiem z dnia 8 czerwca 2017 r., sygn. akt II K (...). Sąd II instancji błędnie bowiem przyjął, w ślad za prokuratorem, iż kara ograniczenia wolności w wymiarze 8 miesięcy wymierzona tym wyrokiem została wykonana.

W tym miejscu zauważyć należy, iż Sąd I instancji ustalenia w zakresie wykonania orzeczonych wyrokami kar, jak wynika z uzasadnienia wyroku i lektury akt tej sprawy, oparł m.in. o informacje znajdujące się na karcie 107 akt postępowania. Na karcie tej znajduje się pismo datowane na dzień 24 września 2018 r., zatytułowane: „Informacja dotycząca wykonania kontrolowanej nieodpłatnej pracy na cele społeczne w Domu Pomocy Społecznej Domu Nauczyciela w B. , przez K. K.”, które jednak nie spełnia wymogów dokumentu w rozumieniu przepisów kodeksu postępowania karnego. Jak trafnie podniósł skarżący, zestawienie to nie zawiera żadnej informacji przez kogo zostało sporządzone. Brak jest nie tylko pieczęci nagłówkowej instytucji realizującej orzeczenia sądów

wskazanych tym pismem, ale także brak jest podpisu osoby, która sporządziła dane dotyczące realizacji wyroków. Stąd pojawia się pewna trudność w weryfikacji ustaleń Sądu I instancji jedynie w oparciu o akta sprawy o sygn. III K (...) Sądu Rejonowego w B., co do tak istotnej kwestii dla wydania wyroku łącznego, jaką jest wykonanie poszczególnych orzeczonych kar. Pomocne w tym zakresie są natomiast dane zawarte w aktach postępowań wykonawczych dotyczących kar ograniczenia wolności orzeczonych wyżej wskazanymi wyrokami.

W zakresie wyroku Sądu Rejonowego w C. z dnia 8 czerwca 2017 r., sygn. akt II K (...), w oparciu o dane z Krajowego Rejestru Karnego oraz odpis wyroku nadesłanego przez Sąd Rejonowy w C. (k. 69, 138 -1 39) można było ustalić, iż nie doszło do wykonania orzeczonej tym wyrokiem kary ograniczenia wolności. Sąd I instancji zatem w części wstępnej wyroku łącznego mylnie wskazał, iż doszło do wykonania tej kary.

Pomyłka Sądu I instancji w zakresie poprawności danych przywołanych na wstępie wyroku, w odniesieniu do informacji dotyczących wykonania wyroku Sądu Rejonowego w C. z dnia 8 czerwca 2017 r., sygn. akt II K (...), nie została zweryfikowana w pierwszej kolejności przez prokuratora, jak również potem przez Sąd ad quem, w konsekwencji czego doszło do zmiany prawidłowego orzeczenia Sądu meriti. Jak wynika bowiem z części rozstrzygającej wyroku Sąd ten zasadnie uznał, iż węzłem kary łącznej ograniczenia wolności należy objąć również karę tego rodzaju w wymiarze 8 miesięcy, orzeczoną przez Sąd Rejonowy w C. wyrokiem z dnia 8 czerwca 2017 r., sygn. akt II K (...). Kara orzeczona tym wyrokiem odpowiada bowiem przesłankom o jakich mowa w art. 85 § 1 k.k. i powinna podlegać połączeniu, co było obowiązkiem Sądu, z karami tego samego rodzaju, orzeczonymi prawomocnymi przywołanymi wyżej wyrokami, które nie zostały jeszcze wykonane.

Wyrok Sądu II instancji, w którym obniżono wysokość kary łącznej, został wydany nie tylko z naruszeniem art. 366 § 1 k.p.k. i art. 410 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 85 § 1 i 2 k.k., ale również przepisu art. 572 k.p.k. skoro Sąd ten postępowanie w zakresie objęcia węzłem kary łącznej kary ograniczenia wolności orzeczonej przez Sąd Rejonowy w C. wyrokiem z dnia 8 czerwca 2017 r., sygn. akt II K (...), umorzył. Konsekwencją tego było obniżenie przez Sąd kary łącznej

ograniczenia wolności o 4 miesiące w stosunku do kary łącznej orzeczonej pierwotnie. Naruszenie wymienionych przepisów ma charakter rażącego naruszenia prawa w rozumieniu art. 523 § 1 k.p.k., gdyż dotyczyło obligatoryjnej przesłanki materialnoprawnej zobowiązującej Sąd do wydania wyroku łącznego, i miało istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Okręgowego w B. i przekazał mu sprawę do ponownego postępowania w postępowaniu odwoławczym.